

IMV še vedno vozijo po vzporednem okoljskem tiru

Franci Lenart

Zaradi nedoseganja okoljskih ciljev in prilagoditve slovenske okoljske zakonodaje direktivam EU je v letu 2011 pričela veljati Uredba o izrabljenih vozilih. S tem so bile obveznosti ravnanja z izrabljenimi vozili prenesene z države na uvoznike, trgovce in proizvajalce motornih vozil, ki dajejo na trg nova vozila. Razširjena odgovornost proizvajalcev se je implementirala preko skupnega načrta ravnanja z izrabljenimi vozili, h kateremu je pristopilo preko 99 odstotkov zavezancev. Za nosilca skupnega načrta so izbrali družbo Ekomobil d.o.o., ki proizvajalce zastopa pri ravnanju z izrabljenimi vozili ter zbira in oddaja izrabljena vozila v obdelavo.

V Sloveniji je v okviru skupnega načrta izrabljeno vozilo možno **brezplačno** oddati v razgradnjo na 47. zbiralnih mestih. V treh obratih za razstavljanje se zbrana vozila razgradijo in pripravijo za nadaljnjo obdelavo/drobljenje, ki poteka v dveh drobilnikih. S tako postavljeno mrežo zbiranja in obdelave izrabljenih vozil je zagotovljena razgradnja skladno z zahtevami slovenske zakonodaje in Direktive Evropske unije, ki omogoča tudi doseganje okoljskih ciljev pri predelavi izrabljenih vozil – predelati in reciklirati več kot 85 % materialov iz izrabljenih vozil.

Predelanih le 10 odstotkov vozil

Po podatkih MKO (podatki SARA) je bilo v letu 2012 v razgradnjo prevzetih skupaj 5.447 izrabljenih vozil od predvidoma 50.000, ki naj bi jih nastalo letno na teritoriji RS oz. samo 10,9 odstotka (tabela 1).

V času od 1. 1. do 22. 4. sta bili zbiranje in obdelava izrabljenih vozil organizirani kot gospodarska javna služba, ki so jo izvajali trije koncesionarji. V omenjenem času je bilo v razgradnjo prevzetih 2.607 izrabljenih vozil ali 17,4 odstotka od pričakovanih (tabela 2).

Od 23. 4. 2012 potekata zbiranje in obdelava izrabljenih vozil v okviru skupnega načrta družbe Ekomobil in v obratih, ki so pridobili okoljevarstveno dovoljenje in niso vključeni v načrt ali skupni načrt. V družbi Ekomobil so prevzeli v razgradnjo v tem obdobju 2.179 vozil (6,3 %), ostali obrati pa 661 vozil (1,9 %), skupaj le 2.840 izrabljenih vozil oz. 8,2 odstotka od pričakovanih (tabela 3).

V družbi Ekomobil presegli cilje pri predelavi

Vsa prevzeta izrabljena vozila so bila v družbi Ekomobil obdelana skladno z načrtom in zahtevami Uredbe. Ponovna uporaba in predelava za vsa v razstavljanje prevzeta vozila mora dosegati vsaj 85 odstotkov povprečne mase vozila, ponovna uporaba in recikliranje pa najmanj 80 odstotkov. Oba cilja sta bila krepko presežena (tabela 4 in 5).

Kam izginja 90 odstotkov IMV?

Ministrstvo, pristojno za okolje je izdelalo M oceno, da naj bi letno v Republiki Sloveniji nastalo med 50.000 in 60.000 izrabljenih vozil. Okrog 30.000 izrabljenih vozil naj bi se

razgradilo v okviru sivega trga na nenadzorovan način, saj naj bi zaradi povečanega povpraševanja po nekaterih materialih iz izrabljenih vozil lastniki vozila raje prodali avtomobilskim odpadom in drugim zbiralcem surovin, kot pa jih oddali v razgradnjo obratom za obdelavo. Tako naj bi izvajalci javne službe v letih 2007 – 2012 prevzeli le približno 10.000 izrabljenih vozil. Približno 20.000 iz prometa objavljenih vozil pa naj bi lastniki prodali kot motorna vozila v sosednje države zunaj Evropske unije.

O cenjujemo, da obstaja tveganje, da lastniki mnogih vozil, ki so izrabljena, vendar so začasno objavljeni iz prometa na podlagi izjave o lokaciji vozila zaradi prodaje, skladiščenja ali drugih vzrokov, vozila prodajo avtomobilskim

odpadom in zbiralcem sekundarnih surovin ali pa vozila nelegalno izvozijo v druge države, vozila pa še naprej ostanejo zavedena v evidencah Ministrstva za notranje zadeve kot aktivne izjave o lokaciji vozila (tabela 6).

Izjava o lokaciji je refren s sivo brado

Najpomembnejši vzrok za neučinkovitost sistema je v izjavi o lokaciji, na podlagi katere se še vedno izvaja ravnanje z izrabljenimi vozili v nasprotju s cilji in nameni Uredbe, ZVO-1 in evropskih Direktiv. Na podlagi izjave o lokaciji, ki je dejansko nihče ne preverja, niti je časovno ne spremlja, je lastnikom vozil še vedno omogočena

“ Lastniki mnogih vozil, ki so izrabljena, prodajo vozila avtomobilskim odpadkom in zbiralcem sekundarnih surovin ali pa jih nelegalno izvozijo v druge države.

odjava vozila iz prometa. Časovno ni limitirana, čeprav gre v resnici za začasno odjavo vozila iz prometa.

Zaradi navedenega bi bilo potrebno brezplačno odjavo motornega vozila iz prometa na podlagi izjave o lokaciji vezati na določen čas, npr. 6 mesecev. Po preteku 6 mesecev bi bil lastnik vozila, ki ga je odjavil iz prometa na podlagi izjave o lokaciji, dolžan plačati okoljsko dajatev, za plačilo katere je podana pravna podlaga v 112. členu Zakona o varstvu okolja (v nadaljevanju ZVO-1). Uredba bi morala tudi določiti, da je ponovna brezplačna odjava vozila iz prometa na podlagi izjave o lokaciji mogoča šele po preteku najmanj npr. 3 mesecev od zadnje prijave vozila v promet.

Nujna vključenost v skupni načrt

V skladu z določbami Uredbe o izrabljenih vozilih (v nadaljevanju Uredba) mora proizvajalec:

1. na svoje stroške zagotoviti sistem za zbiranje in prevzem izrabljenih vozil njegove blagovne znamke
2. zagotoviti oddajo vseh prevzetih vozil v obdelavo

3. zagotoviti sistem za zbiranje in prevzemanje vozil na celotnem območju RS
4. zagotoviti obdelavo prevzetih vozil tako, da jih obdeluje sam ali pa z obratom za razstavljanje sklene pogodbo
5. zagotavljati, da obrat za razstavljanje v sodelovanju z upravljavcem drobilnika zagotavlja cilje iz 18. člena Uredbe (reciklabilnost), kar pomeni, da je za doseganje ciljane reciklabilnosti odgovoren
6. imeti načrt ravnanja z izrabljenimi vozili oz. skupni načrt.

Navedene določbe nakazujejo, da bi moral biti vsak obrat za razstavljanje »vezan« na proizvajalca vozil, kar pomeni, da bi moral biti vključen v načrt ravnanja z izrabljenimi vozili. Slednje je tudi osnovni namen predmetne Uredbe, ki je odgovornost za doseganje ciljev preprečevanja nastajanja odpadkov, ponovne uporabe in recikliranja vozil v skladu z direktivami EU prenesla na proizvajalce vozil.

Zato je popolnoma v nasprotju z nameni in cilji Uredbe, pa tudi samimi njenimi določbami, ki omogoča, da upravljavec obrata za razstavljanje ni vključen v načrt ali skupni načrt. Proizvajalec namreč ne more zagotavljati ciljev, ki jih določa Uredba, če nima v rokah ustreznega mehanizma, da bi celoten sistem,

Ravnanje z VOZILI

- Odkup **IZRABLJENIH VOZIL** + potrdilo o uničenju + bon avtomobilskih ugodnosti v vrednosti do 500€.
- Prodaja **RABLJENIH REZERVNIH DELOV** vseh znamk!
www.karbon.si/zaloga
- Odkup, prodaja in prevoz **POŠKODOVANIH** ter **RABLJENIH** vozil.

KARBON, Partizanska 78, Velenje /// tel.: 051 668 077 /// info@karbon.si

Ekološka razgradnja avtomobilov
www.eko-mobil.si

Promocija

	JAN	FEB	MAR	APR	SKUPAJ
KASTELEC	207	203	277	135	822
DINOS	544	165	829	0	1538
KARBON	77	57	113	0	247
SKUPAJ 2012	828	425	1219	135	2607

Tabela 1: IMV 2012 skupaj **koncesija** 1. 1. - 22. 4. 2012

	(A)	
Ponovna uporaba	(A)	90.107
Recikliranje	(B1)	632.374
Recikliranje	(B2)	720.590
Predelava	(D1)	665.299
Predelava	(D2)	779.800
Predelava	(D3)	0
Skupno recikliranje (delov) izvoženih iz vozil	(F1)	0
Skupna predelava (delov) izvoženih iz vozil	(F2)	0

Tabela 5: Masni tokovi predelave (kg)

“ Verjetno nas bo streznilo šele finančno opozorilo iz Bruslja.

za katerega odgovarja, tudi nadzoroval in usklajeval.

S predlaganimi spremembami bi bili vsi obrati za razstavljanje vključeni v sistem ravnanja z izrabljenimi vozili na način, kot ga določa Uredba (z izjemo 5. in 6. odstavka 37. člena).

Kdo bo prevzel odgovornost za nedoseganje okoljskih ciljev?

Od leta 2004 dalje, ko smo v Sloveniji implementirali Direktivo 2000/53/ES10 Evropskega parlamenta in Sveta Evrope

	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKR	NOV	DEC	SKUPAJ
KASTELEC	57	236	200	213	154	181	165	178	109	1493
SAUBERMACHER	0	7	30	54	33	33	36	28	19	240
KARBON	39	53	88	52	65	43	33	48	25	446
SKUPAJ 2012	96	296	318	319	252	257	234	254	153	2179

Tabela 2: IMV 2012 skupaj **Ekomobil** 23. 4. - 31. 12. 2012

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AVG	SEP	OKR	NOV	DEC	SKUPAJ
KASTELEC	207	203	277	192	236	200	213	154	181	165	178	109	2315
SAUBERMACHER				0	7	30	54	33	33	36	28	19	240
KARBON	77	57	113	39	53	88	52	65	43	33	48	25	693
DINOS	544	165	829										1538
JUNG							148	113	37	76	52	41	467
OLD CAR KOKIČ										1	21	20	42
AVTO VOLOVEC											63	89	152
SKUPAJ 2012	828	425	1219	231	296	318	467	365	294	311	390	303	5447

Tabela 3: IMV 2012 skupaj **koncesija + Ekomobil + ostali obrati** 1. 1. - 31. 12. 2012

Ponovna uporaba (A)	Skupno recikliranje (B1 + B2 + F1)	Skupna predelava (D1 + D2 + D3)	Skupna ponovna uporaba in recikliranje (X1 = A + B1 + B2 + F1)	Skupna ponovna uporaba in predelava (X2 = A + D1 + D2 + F2)
90.107	1.352.964	1.445.099	1.443.071	1.535.206

W (skupno število izrabljenih vozil) = 2.042	90,43 %	96,21 %
W1 (skupna masa izrabljenih vozil) = 1.595.745	X1/W1	X2/W2

Tabela 4: Doseganje stopnje predelave v Ekomobilu v letu 2012

Kaj se zgodi z izrabljenimi vozili?	Ocenjeno število vozil	Odstotek vozil od ocenjenega števila
Prodaja vozil v sosednje države zunaj EU	20.000	33
Razgradnja v okviru sivega trga	30.000	50
Razgradnja vozila v centrih za razgradnjo	10.000	17
Skupaj - izrabljena vozila v enem letu	60.000	100

Tabela 6: Revizijsko poročilo o zbiranju in predelavi izrabljenih vozil, Računsko sodišče Republike Slovenije

o izrabljenih vozilih, količina zbranih in predelanih izrabljenih vozil ne presega 10 odstotkov nastalih izrabljenih vozil. Vsa leta smo upravljalci obratov za razstavljanje opozarjali Ministrstvo, pristojno za okolje, na vzroke in predlagali tudi spremembe za vzpostavitev učinkovitejšega sistema. Žal nobena od aktivnosti Ministrstva, Agencije RS za okolje in Inšpektorata, pristojnega za okolje, ni prispevala k izboljšanju stanja, zato smo v družbi Ekomobil kot nosilcu skupnega

načrta ravnanja z izrabljenimi vozili v Sloveniji skupaj z vsemi proizvajalci, ki so pristopili k skupnemu načrtu, zelo zaskrbljeni. Po letu dni od vzpostavitve proizvajalčeve odgovornosti in skupnega načrta ugotavljamo, da so obveznosti proizvajalcev v celoti izpolnjene. Žal pa država ne želi vzpostaviti pogojev za doseganje okoljskega cilja direktive, ki zahteva, da morajo biti zbrana in ustrezno obdelana vsa nastala izrabljena vozila. Verjetno nas bo streznilo šele finančno opozorilo iz Bruslja.